

részesíteni és esetleg külföldi anyagi segéllyel tervszerűen kiépíteni.¹ Még a miénk az áldott Balaton, itt van a Hűvösvölgy, a Svábhegy stb., ott az eddigi tapasztalatok értékesítésével lehet majd számos telepet szervezni. Most annyira megfogyatkoztunk és elgyengültünk, hogy kis magyarjainkat együtt kell tartani s minden nyelvtanulásnál és világlátásnál fontosabb az, hogy egészséges, erős és erkölcsös magyarok váljanak belőlük. Még egyet tartsunk szem előtt: amit mi most más nemzetektől kapunk és elfogadunk, azt ne tekintsük alamizsnának, szeretetadománynak, hanem előlegnek, kölcsönnek, amelyet meg kell és meg akarunk téríteni, mert a népek érintkezésében is kötelező a *noblesse oblige* elve.² Adja Isten, hogy ez minél hamarabb megtörténhessék!

Kemény Ferenc.

VEGYES.

Plátó és mi. Ezzel a címmel a N. Fr. Pressének 1919 nov. 27—28-i és dec. 1-i számában Jerusalemban Vilmos, az ismert nevű bécsi tanár és bölcselet, figyelemre méltó ismertetést közölt Wilamowitz-Möllendorfnak nem rég megjelent kétkötetes *Platon* c. művéről. Jerusalemban cikkéről ezen a helyen főleg azért óhajtok megemlékezni, mert a nagy görög bölcselet életének és műveinek tanulságos és áttekinthető ismertetésén kívül különösen azokat a szempontokat és irányelveket emeli ki, amelyeknek figyelembe vétele ma az erkölcsileg is leromlott emberiségnek társadalmi, közművelődési és politikai építő munkájában javára lehet. Plátóban erősen égett a gyakorlati politikai tevékenység vágya s a tevékenységnek elengedhetetlen feltételét abban látta, hogy az ember szüntelen foglalkozzék szigorú tudományokkal. Egyik helyen azt mondja, hogy «az emberiség csak akkor fog megszabadulni szenvedéseitől, ha az igazi és valódi bölcsélet hivatásos képviselői kerülnek uralomra az államban, vagy a kormányhatalom birtokosai részánják magukat a valódi bölcsélettel való komoly foglalkozásra». Az államról szóló művében (*Politeia*) nemcsak azt hangoztatja, hogy a vezetésre hivatott embereknek mélyen járó tudományos és bölcséleti iskolázottsággal kell rendelkezniök, hanem azt is, hogy az illetőket a legszigorúbb erkölcsi elvek szerint kell felnevelni. Ezt csak az ifjúság nevelésének alapos újjászervezésével érhetjük el, amiben ismét Plátó lehet mintaképünk, aki a nevelést az állam legfontosabb feladatának vallja és behatósan foglalkozik vele. Pozitív javaslatai, Jerusalemban szerint, már nem elégitik ki korunk követelményeit, mert a demokratikus államban mindenkit már kora ifjúságától kezdve abban a tudatban kell nevelni, hogy ő is része a közösségnek, ennél fogva osztozik a felelősségben. A jövőben kötelezőszerűen kell majd politikával foglalkozni («Pflicht zur

¹ Az izlandiak hajlandók voltak 100 bécsi gyermeket egy évre elvállalni. A bécsiek nem fogadhatták el ezt az ajánlatot, mert a rosszul táplált gyermekek nem bírták volna ki a hosszú tengeri utazás fáradalmait. Így az ott gyűjtött 20.000 dán koronát bécsi gyermekjóléti célokra fogják fordítani. (N. Fr. Presse, máj. 31.)

² Hiszen az ilyen vendéglátást mi már a háború előtt, sőt a háború alatt is gyakoroltuk. Lásd Dr. Fr. L. Miklau terjedelmes cikkét: *Wiener Austauschschüler in Segesvár.* (P. Ll., 1917 szept. 8.)

Politik»). Plátónak abbéli követelése, hogy minden polgár a maga dolgát lássa el, ma szintén felette időszerű és a «Szabad utat a tehetségnek!» jelszavában fejeződik ki korszerűen. Hogy Plátó milyen kegyetlenül komolyan veszi az állam «öröneinek» tudományos és bölcséleti iskolázását, azt gondolatainak magas szárnyalása is bizonyítja. Ő azt vallotta, hogy érzelmi megfigyelés útján nem juthatunk a dolgok valódi mibenlétének megismerésére s csakis a halhatatlan léleknek van meg az a képessége, hogy utat törjön magának az örök és változatlan «eszmékhez», mint a dolgok valódi lényegéhez. Ezt az emberben a szellem képviseli. De még ezek az eszmék sem adják meg a végső valóságot, amely egy még magasabb egységben, a jó eszméjében nyilvánkozik meg, amelyet Plátó alkalmmilag az istenséggel azonosít és a melegítő, a mindenséget éltető nappal hasonlít össze. Az ő egész élet- és világnézete ebben a «jóban» összpontosos és erre az erkölcsi hitre ma jobban rászorultunk, mint valaha. Ezt hiába keressük a békeszerződésben, mondja Jerusalemban, de viszont nem egy jelenség vall arra, hogy a jóság még nem halt ki az emberekből s az emberiségéből. A háború folyamán és most jelentkező emberbaráti mozgalmak, a Franciaországban és Amerikában a nemzetközi eszme ápolásának érdekében alakult egyesületek, a Bécsben nem rég életre keltett *Gesellschaft für Friedenserziehung* tb. megannyi bizonyító megnyilatkozása a lélek mélyén szunyádó eme jóságos szellemnek. A nagy görög bölcselő eszmetanán kívül még egyébként is belekapcsolódik a jelenbe. Tudja és hangoztatja azt is, «hogy fáradtságra és munkára születünk» s hogy csak ezeken keresztül juthatunk el valódi nyugalomhoz és megnyugváshoz. Számos példával lehetne illusztrálni, hogy a platói eszmék a lepergett 2300 év ellenére még most is élnek és az emberiségnek, főleg a mai válságos időkben, biztos útmutatóul szolgálhatnak. *kf.*

A neveléstudomány a magyar egyetemeken.¹ Egyetemeink tanárai az 1920—21. tanévnek II. felére a következő pedagógiai vagy pedagógiai vonatkozású előadásokat hirdették:

A budapesti egyetemen: A) A bölcsészettudományi karon: Dr. Finácz Ernő ny. r. tanár: 1. A magyar közoktatás szervezete. Hetenként 3 óra. 2. Neveléstörténet. XVIII. század. (Folytatás.) Hetenként 2 óra. 3. Módszertan. (A görög és latin oktatás módszere.) Elsősorban a tanárképző-intézet megfelelő szakú tagjai részére. Hetenként 1 óra. — Dr. Imre Sándor magántanár: Magyar művelődéspolitikusok a XIX. században. Hetenként 2 óra. — Dr. Juba Adolf magántanár: Iskolaegészségügy. (A tanulók betegségei.) Hetenként 2 óra. — Tanárképző-intézeti előadások és gyakorlatok: Dr. Waldapfel János: 1. Középiskolai német olvasmányok tárgyalása. Hetenként 2 óra. 2. A német nyelvtani oktatás anyaga és módszere. Hetenként 1 óra. 3. A történelmi oktatás methodikája. Hetenként 1 óra. 4. Gyakorlatok a középiskolai methodika köréből. Hetenként 2 óra. — B) A hittudományi karon: Dr. Triklál József megbízott tanár: 1. Általános neveléstudomány. 2. Alkalmazott neveléstudomány.

A budapesti egyetemi közgazdaságtudományi karon a kereskedelmi szakosztály kebelében működő Kereskedelmi Tanárképző Intézet előadása: Dr. Schack Béla keresk. isk. főigazgató: A kereskedelmi oktatás története és methodikája. Hetenként 1 óra.

A kolozsvári egyetemen: Dr. Schneller István ny. r. tanár: 1. Didaktika. Heti 3 óra. 2. Részletkérdések a pedagógika köréből. Heti 2 óra. 3. Pedagógiai gyakorlatok. Heti 2 óra. — Dr. Batta István magántanár: Általános pedagógiai bevezetés a természettudományok didaktikájába. Heti 1 óra.

¹ A budapesti, az átmenetileg Budapesten együttműködő kolozsvári és pozsonyi, valamint a debreceni tudományegyetem, továbbá a budapesti egyetemi közgazdaságtudományi kar tanrendje nyomán.

A pozsonyi egyetemen: Dr. Weszely Ödön ny. r. tanár: 1. Rend-
szeres pedagógia. Heti 3 óra. 2. A magyar közoktatás története a XIX.
században. Heti 2 óra. 3. Tanárképző-gyakorlatok a didaktika köréből.

A debreceni egyetemen: Dr. Mitrovics Gyula ny. r. tanár: 1. Tár-
sadalmi ethika és nevelés. (Folytatás.) Heti 3 óra. 2. A nevelésügy nagy
reformátorai. (Folytatás.) Heti 3 óra. 3. Szemináriumi gyakorlatok. Heti
1 óra. 4. A római latin irodalom középiskolai tanításának módszere. Heti
2 óra.

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1920 október 16-án.

Fináczy Ernő elnöklete alatt jelen vannak: Bardócz P., Baros
Gy., Benisch A., Berta I., Bózóky E., Böngérfi J., Dékány M., End-
rei G., Éltés M. jegyző, Friml A., Gaal M., Gyomlay Gy., Gyulai Á.,
Gyurjác E., Hidasi S., Incze J., Juba A., Kemény F., Kenyeres E.,
Kéz A., Kornis Gy., Lukinich I., Margitai J., Málnai M., Mosdóssy I.,
Nagy J., Nagy J. B., Nagy Zs., Pauler Á., Prohászka F., Prohászka J.,
Quint J., Scherer S., Szalóki N., Szenes A., Székely Gy., Sztankó B.,
Tóth F., Urhegyi A. és mások.

I. *Fináczy Ernő* elnöki megnyitójában a hat évfolyamúvá át-
alakított tanítóképzőről mondja el észrevételeit.

II. *Gyulai Ágost* titkár felolvassa a beteg *Vida Sándor* rendes
tag székfoglaló értekezését, melynek címe *Filozófia a középiskolában*.

Felolvasó ülés 1920 december 18-án.

Fináczy Ernő elnöklete alatt jelen vannak: Ádám J., Baros
Gy., Bartmann N., Bozóky E., Dékány M., Éltés M. jegyző, Entz J.,
Geöcze S., Gyulai Á., Hajdu J., Hamvai L., Horger A., Imre S.,
Kiss Z., Nagy J. B., Steuer Gy., Székely Gy., Szuppán V., Takács B.,
Teveli M., Urhegyi A., Zsengeri S. és mások.

I. Az elnök üdvözli a megjelenteket s a Magyar Nemzeti Mú-
zeum igazgatóságának köszönetet mond azért a szívesességért, hogy
fűtött üléstermét immár másodízben átengedte Társaságunk számára.

II. *Margitai József* r. tag felolvassa *Magyar vonatkozások a
horvát tankönyvekben* c. székfoglaló értekezését.

III. *Geöcze Sarolta* r. tag előadást tart a következő tárgyról:
*Társadalomtudományi ismeretek a tanító- és tanárképzőkben s a
középiskolában*.

IV. Az előadó kívánságára elhatározza a Társaság, hogy erről
a kérdéstről későbbi időpontban vitát fog indítani.